

องค์ประกอบอันเป็นเหตุหย่าตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๑๖ (๔/๒) นอกจากการที่สามีภริยาสมัครใจแยกกันอยู่แล้วยังต้องได้ความต่อไปว่า การสมัครใจแยกกันอยู่นั้นเพราะเหตุที่ไม่อาจอยู่ร่วมกันฉันสามีภริยาได้โดยปกติตลอดมาเกิน ๓ ปี ด้วย

นางปิยนันท์ พันธุ์ชนะวานิช^๑

พฤติการณ์ที่จะถือว่าโจทก์กับจำเลยสมัครใจแยกกันอยู่นั้น จะต้องมิใช่เจตนาจริงที่พึงเป็นเหตุหย่า โจทก์และจำเลยต่างมีเจตนาตรงกันคือ ไม่ประสงค์ที่จะใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันฉันสามีภริยา มีลักษณะที่ขาดจากความสัมพันธ์ฉันสามีภริยาโดยสิ้นเชิงและต่างฝ่ายต่างไม่มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันทั้งในทางพฤตินัยหรือนิตินัย โจทก์เป็นฝ่ายออกจากบ้านไปมีภริยาใหม่และมีบุตรด้วยกัน ๑ คน ไม่ปรากฏพฤติการณ์ใดที่แสดงว่าจำเลยมีความประสงค์แยกกันอยู่กับโจทก์โดยชัดแจ้ง ส่วนที่โจทก์ตกลงกับจำเลยว่าจะให้จำเลยเป็นผู้รับเงินเดือนของโจทก์เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการอุปการะเลี้ยงดูจำเลยและบุตรผู้เยาว์ทั้งสองคนในเวลา นั้น ถือเป็นหน้าที่ของโจทก์ที่ต้องช่วยเหลืออุปการะเลี้ยงดูจำเลยผู้เป็นภริยาและอุปการะเลี้ยงดูและให้การศึกษาตามสมควรแก่บุตรในระหว่างที่เป็นผู้เยาว์ตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๔๖๑ วรรคสอง และมาตรา ๑๔๖๔ วรรคหนึ่ง หาใช่เป็นข้อตกลงที่ถือว่าจำเลยตกลงแยกกันอยู่กับโจทก์โดยสมัครใจไม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ก่อนฟ้องคดีนี้ประมาณ ๑ ปี ๒ เดือน โจทก์ซื้อบ้านร่วมกับจำเลยและบุตร โจทก์มาพักอาศัยในบ้านหลังใหม่ร่วมกับจำเลย ซึ่งเป็นการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันในลักษณะสามีภริยากัน โจทก์กับจำเลยยังมีปฏิสัมพันธ์กันทั้งในทางนิตินัยและพฤตินัย ไม่ได้มีเจตนาสมัครใจแยกกันอยู่อย่างแท้จริงและถาวร องค์ประกอบอันเป็นเหตุหย่าตาม ป.พ.พ. มาตรา ๑๕๑๖ (๔/๒) นอกจากการที่สามีหรือภริยาสมัครใจแยกกันอยู่แล้วยังจะต้องได้ความต่อไปว่า การสมัครใจแยกกันอยู่นั้นเพราะเหตุที่ไม่อาจอยู่ร่วมกันฉันสามีภริยาได้โดยปกติตลอดมาเกิน ๓ ปี ด้วย จึงจะทำให้มีเหตุหย่าโดยชอบด้วยกฎหมาย มิใช่รับฟังองค์ประกอบเรื่องระยะเวลาที่แยกกันอยู่เพียงประการเดียว ที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๓ ฟังข้อเท็จจริงว่า โจทก์กับจำเลยไม่ได้มีความขัดแย้งกันจนถึงขนาดที่จะทนอยู่ร่วมกันฉันสามีภริยาต่อไปไม่ได้ พฤติการณ์แห่งคดีฟังได้ว่า โจทก์ฝ่ายเดียวสมัครใจแยกทางกันอยู่กับจำเลย จำเลยไม่ได้สมัครใจแยกกันอยู่กับโจทก์ นั้น เป็นการวินิจฉัยถึงเหตุหย่าตามที่กฎหมายบัญญัติให้ครบถ้วน หาใช่เป็นการวินิจฉัยนอกประเด็นไม่

^๑เลขานุการแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลฎีกา

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๑๕๑/๒๕๖๐

โจทก์ฟ้องขอให้พิพากษาให้โจทก์กับจำเลยหย่าขาดจากการเป็นสามีภริยากัน

จำเลยให้การขอให้ยกฟ้อง

ศาลชั้นต้นพิพากษายกฟ้อง ค่าฤชาธรรมเนียมให้เป็นพับ

โจทก์อุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์ภาค ๓ แผนกคดีเยาวชนและครอบครัวพิพากษายืน ค่าฤชาธรรมเนียมชั้นอุทธรณ์ให้เป็นพับ

โจทก์ฎีกา

ศาลฎีกาแผนกคดีเยาวชนและครอบครัววินิจฉัยว่า ข้อเท็จจริงเบื้องต้นรับฟังได้ว่า โจทก์กับจำเลยจดทะเบียนสมรสกันเมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๓๑ มีบุตรด้วยกัน ๒ คน คือ นางสาว จ. และนางสาว ภ. โจทก์กับจำเลยพักอาศัยอยู่กินกันที่บ้านเลขที่ ๑๑๕/๕๔ จังหวัดนครราชสีมา ต่อมาวันที่ ๑๕ พฤษภาคม ๒๕๕๗ โจทก์ จำเลย และนางสาว จ. ได้ร่วมกันกู้ยืมเงินจากธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) จำนวน ๓,๐๐๐,๐๐๐ บาท เพื่อซื้อบ้านพร้อมที่ดินเลขที่ ๓๕ กรุงเทพมหานคร คดีมีปัญหาต้องวินิจฉัยตามฎีกาของโจทก์ประการแรกว่า โจทก์กับจำเลยได้สมัครใจแยกกันอยู่มาเป็นเวลาเกินกว่า ๓ ปี หรือไม่ โจทก์ฎีกาว่า โจทก์กับจำเลยสมัครใจแยกกันอยู่เป็นเวลา ๑๔ ปี โดยจำเลยยอมรับการตอบแทนด้วยการได้รับเงินเดือนและเงินที่โจทก์มอบให้จำเลยในการเลี้ยงดูครอบครัว ถือว่าจำเลยยอมรับการแยกกันอยู่กับโจทก์เป็นการถาวร การสมรสจึงสิ้นสุดลงโจทก์สามารถฟ้องหย่าได้นั้น ในชั้นพิจารณา โจทก์เบิกความตอบคำถามค้านนายจำเลยว่า หลังจากโจทก์ทะเลาะกับจำเลย โจทก์ออกจากบ้านและมีภริยาใหม่อีกคนหนึ่ง โจทก์กลับมาเยี่ยมเยียนบุตรทั้งสองบ้างแต่ไม่ประจำ ส่วนบ้านหลังใหม่ที่โจทก์ จำเลย และนางสาว จ. ซื้อร่วมกัน โจทก์มีกุญแจบ้านสามารถเข้าออกได้ตามปกติ โจทก์ได้บอกญาติพี่น้องเชิญชวนให้มาทำบุญบ้านหลังใหม่ของโจทก์ คำเบิกความของโจทก์ดังกล่าวสอดคล้องเจือสมกับคำเบิกความนางสาว จ. พยานจำเลยซึ่งเป็นบุตรของโจทก์และจำเลยว่า หลังจากโจทก์ติดพันหญิงอื่น โจทก์ยังกลับมาพักอาศัยอยู่บ้านเลขที่ ๑๑๕/๕๔ ตลอดมาจนถึงปัจจุบัน เมื่อซื้อบ้านหลังใหม่แล้วโจทก์มาพักอาศัยที่บ้าน โดยอยู่ในห้องเดียวกับจำเลย เห็นว่าพฤติการณ์ที่จะถือว่าโจทก์กับจำเลยสมัครใจแยกกันอยู่ นั้น จะต้องมิใช่ข้อเท็จจริงที่ฟังเป็นยุติว่า โจทก์และจำเลยต่างมีเจตนาตรงกันคือ ไม่ประสงค์ที่จะใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันฉันสามีภริยา มีลักษณะที่ขาดจากความสัมพันธ์ฉันสามีภริยาโดยสิ้นเชิงและต่างฝ่ายต่างไม่มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันทั้งในทางพฤตินัยหรือนิตินัย แต่ข้อเท็จจริงที่รับฟังเป็นยุติตรงกันระหว่างโจทก์และจำเลยกลับได้ความว่า ในปี ๒๕๔๓ โจทก์เป็นฝ่ายออกจากบ้านเลขที่ ๑๑๕/๕๔ ไปมีภริยาใหม่และมีบุตรด้วยกัน ๑ คน ไม่ปรากฏพฤติการณ์ใดที่แสดงว่าจำเลย

มีความประสงค์แยกกันอยู่กับโจทก์โดยชัดแจ้ง ส่วนที่โจทก์ตกลงกับจำเลยว่าจะให้จำเลยเป็นผู้รับเงินเดือนของโจทก์เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการอุปการะเลี้ยงดูจำเลยและบุตรผู้เยาว์ทั้งสองคนในเวลานั้น ถือเป็นหน้าที่ของโจทก์ที่ต้องช่วยเหลืออุปการะเลี้ยงดูจำเลยผู้เป็นภริยาและอุปการะเลี้ยงดูและให้การศึกษาตามสมควรแก่บุตรในระหว่างที่เป็นผู้เยาว์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๖๑ วรรคสอง และมาตรา ๑๕๖๔ วรรคหนึ่ง หาใช่เป็นข้อตกลงที่ถือว่าจำเลยตกลงแยกกันอยู่กับโจทก์โดยสมัครใจไม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ก่อนฟ้องคดีนี้ประมาณ ๑ ปี ๒ เดือน โจทก์ จำเลย และนางสาว จ. ร่วมกันกู้ยืมเงินจากธนาคารเพื่อซื้อบ้านพักอาศัยร่วมกัน และโจทก์บอกกล่าวแก่ญาติพี่น้องฝ่ายตนว่าเป็นบ้านของโจทก์ เชิญชวนญาติพี่น้องให้มาร่วมงานทำบุญขึ้นบ้านใหม่โดยโจทก์มีกุญแจบ้านสามารถเข้าออกได้ตามอัธยาศัย และนางสาว จ. บุตรของโจทก์เบิกความว่า โจทก์ได้เข้าอยู่ในบ้านหลังใหม่ พักอาศัยอยู่ในห้องเดียวกับจำเลย การที่โจทก์ยอมรับความจริงว่า โจทก์ซื้อบ้านร่วมกับจำเลยและบุตร ทั้งบุตรสาวโจทก์ยืนยันว่าโจทก์มาพักอาศัยในบ้านหลังใหม่ร่วมกับจำเลย ซึ่งเป็นการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันในลักษณะสามีภริยากัน ข้อเท็จจริงจึงฟังได้ว่าโจทก์กับจำเลยยังมีปฏิสัมพันธ์กันทั้งในทางนิதியและพฤตินัย ไม่ได้มีเจตนาสมัครใจแยกกันอยู่อย่างแท้จริงและถาวรดังฎีกาของโจทก์ ส่วนฎีกาของโจทก์ในข้อต่อไปที่ว่า ศาลอุทธรณ์ภาค ๓ วินิจฉัยว่า พฤติการณ์แห่งคดีฟังได้ว่า โจทก์กับจำเลยไม่ได้มีความขัดแย้งกันจนถึงขนาดที่ไม่อาจอยู่ร่วมกันฉันสามีภริยาได้โดยปกติสุขแล้วนำมาวินิจฉัยเป็นเหตุแห่งการหย่าของโจทก์ เป็นการวินิจฉัยโดยไม่ได้พิจารณาถึงเจตนาที่แท้จริงของจำเลยว่าจำเลยยอมรับการแยกกันอยู่กับโจทก์แล้วนั้น เห็นว่า องค์ประกอบอันเป็นเหตุหย่าตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๕๖๖ (๔/๒) นอกจากการที่สามีหรือภริยาสมัครใจแยกกันอยู่แล้ว ยังจะต้องได้ความต่อไปว่า การสมัครใจแยกกันอยู่นั้นเพราะเหตุที่ไม่อาจอยู่ร่วมกันฉันสามีภริยาได้โดยปกติสุขตลอดมาเกิน ๓ ปี ด้วย จึงจะทำให้มีเหตุหย่าโดยชอบด้วยกฎหมาย มิใช่รับฟังองค์ประกอบเรื่องระยะเวลาที่แยกกันอยู่เพียงประการเดียว ที่ศาลอุทธรณ์ภาค ๓ ฟังข้อเท็จจริงว่า โจทก์กับจำเลยไม่ได้มีความขัดแย้งกันจนถึงขนาดที่จะทนอยู่ร่วมกันฉันสามีภริยาต่อไปไม่ได้ พฤติการณ์แห่งคดีฟังได้ว่า โจทก์ฝ่ายเดียวสมัครใจแยกทางกันอยู่กับจำเลย จำเลยไม่ได้สมัครใจแยกกันอยู่กับโจทก์ นั้น เป็นการวินิจฉัยถึงเหตุหย่าตามที่กฎหมายบัญญัติให้ครบถ้วน หาใช่เป็นการวินิจฉัยนอกประเด็นตามฎีกาของโจทก์ไม่ คำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค ๓ ชอบแล้ว ฎีกาของโจทก์ข้อนี้ฟังไม่ขึ้น ส่วนฎีกาข้ออื่นของโจทก์ไม่จำเป็นต้องวินิจฉัย เพราะไม่ทำให้ผลคำพิพากษาเปลี่ยนแปลงไป

พิพากษายืน ค่าฤชาธรรมเนียมชั้นฎีกาให้เป็นพับ

แผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลฎีกา

สิงหาคม ๒๕๖๕